

ארצות הברית: "זביג וגמרנו"

קיימה בערב יום-כיפורים מנעה ממשלת ישראל להצטרף לקואליציה האמריקאית-סינית, התומכת בפירר הקמבודי. בינתיים יוצרים הדיפלומטים הסיניים קשרים אמיצים עם כל המדינאים הנייטרים, תומכי המילחמה הקרה בעולם. מרגרט תאצ'ר, הנרי ג'קסון ורונאלד רגאן הפכו ידידי סין, ואילו תומכי הדטאנט עם ברית-המועצות הפכו, בעיני הסינים, אויבי הסוציאליזם.

עתה משתפת סין פעולה, ללא כל ניסיון לחשאיות. עם כוחות שמרניים, אנטי-קומוניסטיים, בהודו-סין עצמה, במטרה להפיל את המישטר בוויאט-נאם. הוויאט-נאמים עצמם עסוקים עתה באירגון הסיוע והשיקום בקמבודיה ובמילחמה נגד שרידי החתרנות, הנהגים מסיוע סיני ומתמיכה פסיבית של ממשלת תאילנד.

סין ריכזה 15 אוגדות בגבול הוויאט-נאמי, ומאיימת גם לפתוח במילחמה נגד בעלת-בריתה של ויאט-נאם, לאוס. לאחרונה גייסה סין 10 אלפים פליטים מלאוס ממחנות בתאילנד, כדי ליצור כוח-גרילה אנטי ממשלתי בארץ זו. הפליטים שייכים לשבט קטן, המוגג, שגויס כולו על-ידי הסיא-איאי בשנות ה-60, כצבא-שכירים נגד ממשלת לאוס. עתה הועמד צבא זה לרשותה של סין.

גם בתוך ויאט-נאם נעשה עתה ניסיון לגייס את שיבטי-המיצוטים ("מוטאנארד") למאמץ המילחמה הסיני.

החוקר, פיליפ אודיין, שהיה בעצמו חבר המועצה-לביטחון, מתח ביקורת חמורה על בז'וז'ינסקי, האשים אותו בהעדר שקיפות ובטיפול רגשי בבעיות קריטיות של יחסי חוץ וביטחון. אודיין המליץ לנתק את הקשרים ההדוקים בין בז'וז'ינסקי והמטכ"ל האמריקאי, כדי למנוע חזרות על התרגיל הקסיני-גרי בקמבודיה. הוא דרש למנות ועדה של משרד-החוץ, שתפקח ישירות על הצבא, ושתמסור את מסקנותיה לנשיא. ועדה זו תהיה גם אחראית לתוכניות הירום צבאיות באזורים איסטרטגיים, כמו המיזרח-התיכון או דרום-אפריקה. אודיין דרש גם להדיח את בז'וז'ינסקי ממישרתו כיו"ר הוועדה העליונה לטיפול במשברים בינלאומיים ממדרגה ראשונה, כמו משבר איראן הנוכחי.

קארטר עדיין לא החליט כיצד להגיב על דו"ח אודיין. הוא הוזהר פעמים רבות בעבר שבז'וז'ינסקי מטעה אותו בודון. הפעם מדובר בהמלצות מפורטות, המבוססות על ידע ומחקר מעמיקים.

פיטוריו של בז'וז'ינסקי בשנת-בחירות אינם באים כלל בחשבון. צעד כזה עלול להמיט שואה על שארית יוקרתו של הנשיא קארטר. עם זאת צפוי, ככל הנראה, פיצוח הדרגתי בהשפעתו של בז'וז'ינסקי בממשלה.

לכל ההתרועעות הזאת ישנה גם השלכה ברורה לגבי ישראל. ירידת קרנה של המועצה-לביטחון-לאומי, ועליית השפעתו של משרד-החוץ, תתגבר את הנטייה בממשלה האמריקאית ללחוץ על ישראל בענין הפלסטיני.

ויאט-נאם:

הקשר הסיני

בישראל אין מגלים אהדה יתרה למאמצי ויאט-נאם להציל את קמבודיה מציפורני פול פוט והחמור רוז. רק העבודה שהצבעה על קמבודיה בעצרת האו"ם הת-

רגש הנחיתות המוצדק של כל נשיאי ארצות-הברית בדור האחרון, בכל הנוגע לכישרם האינטלקטואלי, העלה מאד את קרנם של פרופטורים למדעי-המדינה כיועצים.

הנרי קיסינג'ור סיבך את נשיאו, ריצ'ארד ניקסון, במחללים אין ספור. לעומת זאת היה אמן הפירסומת ויחסי-הציבור. עתה זוכה גם הנשיא הנוכחי, ג'ימי קארטר, בקיתונות של ביקורת חריפה על כישלונותיו של יועצרו לביטחון-לאומי, הפרופ' זביגניב ("זביג") בז'וז'ינסקי.

ד"ר סטריינג'ר-לאב, בז'וז'ינסקי, אמריקאי ממוצא פור-לני, נחשב כמומחה ידוע-שם בענייני מיזרח-אירופה. לני, הפרופ' הנוש הסובייטי, חרף מגמתו התעמולתית, מהווה ספרייסוד בכל האוניברסיטות במערב, כולל האוניברסיטה

יועץ בז'וז'ינסקי באש צולבת

העברית בירושלים. מינויו של ליברל תוקפני מסוגו של בז'וז'ינסקי לתפקיד-מפתח בבית-הלבן, לדעת רוב המומחים בארצות-הברית, מישגה חמור מצד הנשיא קארטר.

קארטר הוזהר בעבר, בשיחות פרטיות, שבז'וז'ינסקי הוא אנטי-סובייטי קנאי ואידיאלוגי, ושגישתו עלולה להשתקף בהתנהגותו ובעצותיו לנשיא.

המתחיות הישנה, הקיימת בין משרד-החוץ האמריקאי ובין יועץ-הנשיא לביטחון לאומי הגיעה לשיא מאז משבר איראן. מומחים בסטי-דפרימנט כבר מביעים דאגה חמורה מהמשבר בבנקאות העולמית, מאז החלטתו של קארטר להקפיא חשבונות איראניים בכל הבנקים האמריקאיים, וביכללם סניפיהם מעבר לים. הם נוטים להאשים את בז'וז'ינסקי בנטייה כימעט אוטומטית לצדדים קיצוניים ובהטפה בלתי-פוסקת להתערבות צבאית במשברים בינ-לאומיים.

פקידי משרד-החוץ טוענים שבז'וז'ינסקי ניפח שלא לצורך את פרשת הנוכחות הסובייטית בקובה, בספטמבר האחרון. "זביג" גם ניסה לסבך את ארצות-הברית בהתערבות צבאית בניקאראגואה ובאל-סלבדור.

בניסיון להגביל את השתוללותו של "ד"ר סטריינג'ר-לאב" הורה המישרד לניהול ולתיקוב בממשלה האמריקאית לחקור את דרך פעילותו של היועץ-לביטחון-לאומי.

פליטה מה"חמר רוז" בקמבודיה עוד שואה

באיזור המאולס על-ידי שבטים אלה, במרכז ויאט-נאם, קיימו האמריקאים מעין מחתרת, שלחמה בשעתו בוויאט-קונג. כל הקשרים עם מנהיגי-הגרילה הימניים הועברו עתה על-ידי הסיא-איאי לממשלת פקין.

סכנת שואה. הוויאט-נאמים חוששים מהתקפה חזיתית של סין על לאוס, כצעד ראשון לקראת מילחמה מלאה נגד ויאט-נאם. אפשרות מדאיגה אחרת היא הסתערות סינית בים, באוויר וביבשה על איזור קוואנג-בין, העשיר בפחם.

מומחים צבאיים במערב אינם מנבאים טובות לסין, אם אומנם תחליט לתקוף את ויאט-נאם. הצבא הוויאט-נאמי עבר תהליך מקיף ומעמיק של מודרניזציה מאז מארס 1979. הוא חומש וצוייד היטב בנושק איכותי מתוצרת סובייטית, וצבר ניסיון קרבי הן בקמבודיה והן במערכה נגד סין בשנה שעברה. סין עצמה עורכת סיורים של קניית-נושק במערב, אבל אין עדיין כל ידיעות על משלוחים משמעותיים.

אם תחליט ארצות-הברית על סיוע צבאי מאסיבי לסין, תשים בכך קץ לדטאנט. צעד כזה ישים קץ להנהגה המתונה, המודקנת, של ברית-המועצות. בעיקבותיה עלו לים עלות לשילטון טכנוקראטים צעירים, אשר יראו במערב אויב, בנוסח שנות ה-50.

לפי שעה לא החליט עדיין קארטר על סיוע צבאי לסין, העלול להמיט שואה על העולם, נוסף על שואת הרעב הקמבודית שזיעזה את האנושות. הקשר הסיני-אמריקאי מתבשל עדיין על אש קטנה, ומתבטא בעיקר בתמיכה בפול פוט ובמחתרות הימניות בהודו-סין.

הנרי קיסינג'ור: "חסר-אחריות ודוחה"

קיסינג'ור עם השאה פושט בממדים אדירים

קיסינג'ור עצמו מנסה, כרגיל, להתפתל ולהתחמק. כל המליצות על השאה, יריד ארצות-הברית, אינן עוזרות. גל השינאה באמריקה כלפי איראן מלווה גם בהרבה ביקורת עצמית וחשבון-נפש על תפקידה של ארצות-הברית בעולם.

קשה להניח שקיסינג'ור יצא מהעניין בשלום.

ההערכה החדשה על דמותו של הנרי קיסינג'ור כבר חרגה מנחלתם הביילעדיית של המשכילים האירופיים ושל קוראי העולם הזה. אפילו הגליון האחרון של טיים כבר סוטה מהמסורת של פולחן-האישיות של קיסינג'ור.

הכעס כלפי הנרי היקר אינו נובע, כמובן, מפרשה קמבודיה, המתחילה כבר לאבד את ערכה האופנתי. קיסינג'ור מואשם עתה בניסיון לסייע לשאה לזכות במיקלט מדיני בארצות-הברית, בניפוח חומרת מחלתו של השאה, כדי שיקבל טיפול רפואי בניו-יורק, וביקורת בלתי-הוגנת על חולשת הממשלה האמריקאית בעניין השאה.

קיסינג'ור אינו מסתיר את חיבתו העמוקה לשאה. אומנם, כל העולם, ואפילו טד קנדי, כבר יודעים שמדובר ברוצח ובמועל בממדים אדירים, חסר-תקדים כימעט — להוציא, כמובן, את פישעי הנאצים, שהיו בסדר-גודל שונה לגמרי. לקיסינג'ור אין הדבר מפריע כלל. הוא ממשיך לתקוף את "איראנות" הנשיא ג'ימי קארטר, לא רק בעניין בנייה-ערובה, אלא בעצם פרשת ההתחלף של השאה. הוא בודאי סבור שהפצצה בנוסח קמבודיה היתה מנציחה את שילטון המישטר החשאית — סאוואק — באיראן.

הימורו על "עיתונות טובה" לא הצליח הפעם. אוסף הציטטות של טיים מורה על-כך שפרצופו האמיתי של קיסינג'ור נתגלה לעיני-כל. שיקאגו טריביון מאשים את קיסינג'ור בניצול ציני של המשבר לצרכים אנוכיים. ניו-יורק טיימס הכתיר את התנהגותו של קיסינג'ור כחסרת-אחריות ודוחה, ואילו פקיד בכיר בבית-הלבן כינה אותו כאיש חמקמק ובלתי-מכובד.